

політичної поведінки особи, насамперед, участі у безпосередньому народовладді, здійсненні державної влади і місцевого самоврядування, в яких особа виступає передовсім як громадянин України, учасник суспільно-владних відносин.

До політичних прав і свобод людини і громадянина традиційно відносять право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації (ст. 36); право громадян України брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати та бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування (ст. 38); право громадян України збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації (ст. 39); право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування (ст. 40).

Особливістю політичних прав і свобод людини і громадянина є те, що, за винятком права на об'єднання в неполітичні організації і права на індивідуальні та колективні звернення, вони належать виключно громадянам України, які досягли 18 років і набули повної правосуб'єктності.

Ще однією особливістю політичних прав і свобод громадян України є високий ступінь їх гарантованості не лише на національному, а й на міжнародному рівні. Рівень гарантованості політичних прав і свобод постійно піддається моніторингу з боку впливових міжнародних організацій (ООН, ЄС, Рада Європи та ін.) і свідчить про рівень демократії в Україні.

Найбільш узагальненим і системоутворюючим є право громадян України брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати та бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування (ст. 38 Конституції України). По суті це право закріплює гарантовану можливість для громадян України брати участь у здійсненні безпосереднього народовладдя, державної влади та місцевого самоврядування.

Наступним важливим політичним правом громадян України є право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації (ст. 36) для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, що визначені в ст. 37 Конституції України та чинному законодавстві України.

Таким чином, права, свободи й обов'язки людини й громадянина, закріплені в Конституції України, їх широта, реальність, гарантованість виражають не тільки фактичний та юридичний статус особи у суспільстві, а й суть діючої в країні демократії, соціальні можливості, закладені в самому суспільному ладі. Вони – показники зрілості суспільства, його досягнень, своєрідна «візитна картка». Увесь арсенал громадянських, економічних, соціальних, політичних і культурних прав, свобод та обов'язків має служити дальшому розвитку демократії й соціальному прогресові України.

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Паламарчук В.В., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: викладач кафедри загальноправових дисциплін ННІПП НАВС Юрковська Л.Г.

Поняття екологічних прав в Україні формувалося протягом другої половини ХХ століття. Стимулами цього процесу були: загострення екологічної кризи у країнах Європи та Америки, зростаюча конкуренція за природні ресурси між країнами, активність світового «зеленого» руху та, нарешті – Чорнобильська катастрофа.

Екологічні права становлять нову групу прав, які вперше були зафіксовані в Україні Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» у 1991 р.

Вперше в новій Конституції України основні з цих прав набули конституційного характеру. Так, ст.50 Конституції України встановила: «Кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди. Кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на їх поширення. Така інформація ніким не може бути засекречена».

В українському законодавстві екологічні права вперше розгорнутою системою були закріплені в ст.9 Закону України «Про охорону природного середовища». Нині ця система охоплює права на:

а) безпечне для життя та здоров'я людини навколишнє природне середовище;

б) участь в обговоренні та внесення пропозицій до проектів нормативно-правових актів, матеріалів щодо розміщення, будівництва і реконструкції об'єктів, які можуть негативно впливати на стан навколишнього природного середовища, внесення пропозицій до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, юридичних осіб, що беруть участь в прийнятті рішень з цих питань;

в) участь в розробленні та здійсненні заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального і комплексного використання природних ресурсів;

г) здійснення загального і спеціального використання природних ресурсів;

д) об'єднання в громадські природоохоронні формування;

е) вільний доступ до інформації про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація) та вільне отримання, використання, поширення та зберігання такої інформації за винятком обмежень, встановлених законом;

є) участь у публічних слуханнях або відкритих засіданнях з питань впливу запланованої діяльності на навколишнє природне середовище на стадіях розміщення, проектування, будівництва і реконструкції об'єктів та у проведенні громадської екологічної експертизи;

ж) одержання екологічної освіти тощо.

Екологічне право загалом, як система правових норм та принципів, що регулюють суспільні відносини з питань, які стосуються довкілля, перебуває у стані динамічного розвитку. Воно втілює у собі найрізноманітніші та часом суперечливі риси публічного та приватного права. Отже, є підстави для виокремлення екологічних прав у самостійній підвид, який займає особливе місце у системі прав та свобод людини і громадянина.

ЗАГАЛЬНОПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА СУБ'ЄКТИВНИХ ПРАВ ТА СВОБОДИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Полюх О.О., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: викладач кафедри загальноправових дисциплін ННІПП НАВС Юрковська Л.Г.

Протягом останніх десятиліть проблема суб'єктивних прав та свобод постійно перебуває в центрі уваги теорії держави і права й практично всіх без винятку галузевих юридичних наук. Однак досі є низка дискусійних питань, до яких, серед іншого, належить і проблема визначення поняття і сутності як суб'єктивних прав та свобод людини і громадянина в цілому, так і їхніх окремих видів.

У сучасній юридичній літературі суб'єктивні права та свободи визначаються як сукупність потреб або інтересів людини; як особливі види або способи прояву моралі. При цьому кожна з наведених точок зору має своїх прихильників, а на її підтримку висуваються не позбавлені підстав аргументи. Водночас на основі можливих доктринальних дефініцій поняття суб'єктивних прав та свобод убачається доцільним сформулювати основне визначення, в